

Doç. Dr. Cem BAYGIN
Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Medeni Hukuk Anabilim Dalı Öğretim Üyesi

SOYBAĞI HUKUKU

bbb. Dava Hakkına Sahip Olanlar.....	28
(i) Koca ve Çocuk.....	28
(ii) Diğer İlgililer	31
ccc. Davalılar.....	36
ddd. Hak Düşürücü Süreler.....	38
(i) Anayasa Mahkemesi'nin 25.06.2009 Tarihli İptal Kararından Önceki Durum.....	38
(ii) Anayasa Mahkemesi'nin 25.06.2009 Tarihli İptal Kararından Sonraki Durum.....	42
eee. İspat.....	44
(i) Çocuk Evlilik İçinde Ana Rahmine Düşmüşse	44
(ii) Çocuk Evlenmeden Önce veya Ayrı Yaşama Sırasında Ana Rahmine Düşmüşse	47
fff. Soybağının Reddi Davasında Yetkili ve Görevli Mahkeme.....	49
ggg. Soybağının Reddi Kararının Sonuçları.....	49
b. Ana ile Babanın Çocuğun Doğumundan Sonra Evlenmesi.....	51
aa. Evlenmenin Soybağına Etkisi.....	51
bb. Bildirim	52
cc. İtiraz ve İptal	53
aaa. Dava Hakkına Sahip Olanlar.....	53
bbb. Davalılar.....	57
ccc. İtiraz Sebebi ve İspat	57
ddd. Hak Düşürücü Süreler.....	58
2. Tanıma	58
a. Niteliği.....	58
b. Geçerlilik Koşulları.....	60

aa. Tanıma Beyanının Kanunda Öngörülen Şekle Uygun Olarak Yapılması	60
bb. Tanıyan Erkeğin Çocuğun Genetik Babası Olması	63
cc. Çocuğun Başka Bir Erkekle Soybağının Bulunmaması	66
c. Tanımanın İptali	67
aa. Tanımanın Tanıyanın İrade Sakatlığı Sebebiyle İptali	67
bb. Tanımanın Tanıyanın Genetik Baba Olmaması Sebebiyle İptali	68
cc. Tanımanın İptalinin Sonuçları	70
d. Tanımanın Kesin Hükümsüzlüğü	70
3. Babalık Hükümü	71
a. Genel Olarak	71
b. Davanın Tarafları	74
aa. Dava Hakkına Sahip Olanlar	74
bb. Davalılar	77
c. Davanın İhbarı	78
d. Hak Düşürücü Süreler	80
e. İspat	83
aa. Karine	83
bb. Karinenin Çürütülmesi	85
f. Babalık Davasında Yetkili ve Görevli Mahkeme	88
g. Yargılama Usulü	89
aa. Hâkimin Maddi Olguları Re'sen Araştırma ve Kanıtları Serbestçe Takdir Etme Yetkisi	89
bb. Taraflar ve Üçüncü Kişilerin Tıbbi Araştırma ve İncelemelere Rıza Gösterme Yükümlülüğü	90
h. Babalık Hükümünün Sonuçları	92

aa. Çocuğun Soybağına Etkisi	92
bb. Çocuk Lehine Nafaka	93
cc. Ana Lehine Nakdi Ödeme	94
dd. Manevi Tazminat	95
III. SOYBAĞININ VELAYETE BAĞLI OLMAYAN (GENEL) HÜKÜMLERİ	96
A. Genel Olarak	96
B. Çocuğun Soyadı	97
C. Çocuğun Vatandaşlığı	102
D. Çocuğun Velayeti	103
E. Çocukla Kişisel İlişki Kurulması	105
1. Anlamı ve Kapsamı	105
2. Kişisel İlişki Kurma Hakkına Sahip Olanlar	106
a. Ana ve Baba	106
b. Diğer Kişiler	109
3. Kişisel İlişkinin Düzenlenmesi	110
4. Kişisel İlişki Kurma Hakkının Sınırları	116
5. Yetki ve Görev	118
6. Kişisel İlişkinin Cebri İcra Yoluyla Kurulması	119
F. Çocuğun Bakım ve Eğitim Giderlerinin Karşılanması	120
1. Niteliği	120
2. Süresi	122
3. Dava Hakkı	123
4. Nafaka Miktarının Belirlenmesi	125
5. Nafakanın Ödenme Biçimi	128
6. Durumun Değişmesi	129
7. Güvence Verilmesi	131
G. Çocuğun Mirasçılığı	131
IV. DEĞERLENDİRME	133

§ 2. EVLAT EDİNMEYE DAYANAN SOYBAĞI.....	137
I. EVLAT EDİNMENİN NİTELİĞİ VE İŞLEVİ	137
II. EVLAT EDİNMENİN KOŞULLARI	139
A. Genel Olarak.....	139
B. Küçüklerin Evlat Edinilmesi.....	139
1. Ergin Olmama	139
2. Bakım ve Eğitim İlişkisi	140
3. Evlat Edinilecek Çocuğun Yararı.....	147
4. Evlat Edinenin Diğer Çocuklarının Yararlarının Hakkaniyete Aykırı Biçimde Zedelenmemesi.....	150
5. Evlat Edinene Özgü Koşullar.....	153
a. Genel Olarak.....	153
aa. Evlat Edinme Ehliyeti.....	153
bb. Evlat Edinecek Kişi ile Küçük Arasında Çocukluk (Ebeveyn-Çocuk) İlişkisinin Bulunmaması.....	155
cc. Evlat Edinecek Kişinin Evlat Edinilecek Çocuktan Onsekiz Yaş Büyük Olması (Yaş Farkı)	157
b. Birlikte Evlat Edinme	159
aa. Eşlerin Birlikte Evlat Edinme Zorunluluğu.....	159
bb. Birlikte Evlat Edinmenin Koşulları.....	160
aaa. Birlikte Evlat Edinecek Kişilerin Evli Olması.....	160
bbb. Eşlerin Beş Yıldan Beri Evli Olmaları veya Otuz Yaşını Doldurmuş Bulunmaları.....	161
cc. Eşlerin Birlikte Evlat Edinme Zorunluluğunun İstisnaları.....	162
aaa. Üvey Çocuğun Evlat Edinilmesi.....	163
bbb. Birlikte Evlat Edinmenin Mümkün Olmaması	165

c. Tek Başına Evlat Edinme	166
6. Evlatlığa Özgü Koşullar	167
a. Çocuğun Daha Önce Başkası Tarafından Evlat Edinilmemiş Olması.....	167
b. Çocuğun (Küçüğün) Rızası.....	169
7. İlgililerin Rızası.....	172
a. Ana ve Babanın Rızası	172
aa. Kural	172
bb. Rızanın Şekli.....	175
cc. Rızanın Zamanı	176
dd. Rızanın İçeriği.....	177
ee. Rızanın Aranmaması.....	178
aaa. Koşulları	179
bbb. Rıza Aramama Kararı.....	181
ff. Rızanın Etkisi	183
b. Vesayet Organlarının İzin ve Onayı.....	183
C. Ergin ve Kısıtlıların Evlat Edinilmesi.....	185
1. İstisnai Niteliği.....	185
2. Özel Koşulları.....	186
a. Evlat Edinenin Altsoyunun Açık Muvafakatinin Bulunması.....	186
b. Evlat Edinme İstemini Haklı Kılacak Sebeplerin Varlığı.....	189
c. Evlat Edinilecek Kişinin Eşinin Rızası.....	191
3. Küçüklerin Evlat Edinilmesine İlişkin Hükümlerin Kıyasen Uygulanması	192
III. EVLAT EDİNMEDE ARACILIK	194
IV. EVLAT EDİNMENİN ŞEKLİ VE USULÜ	197
A. Mahkeme Kararı.....	197
1. Genel Olarak.....	197
2. Mahkemeye Başvuru	199
3. Başvurunun İncelenmesi	201

4. Başvurudan Sonraki Değişiklikler	206
B. Nüfus Kütüğüne Kayıt	208
C. Evlat Edinme ile İlgili Kayıt ve Belgelerin Gizliliği.....	209
V. EVLAT EDİNMENİN SONUÇLARI	211
A. Genel Olarak.....	211
B. Evlatlığın Kişisel Durumuna İlişkin Sonuçlar.....	214
1. Evlatlığın Adı ve Soyadı	214
a. Soyadı	214
b. Öz Adı.....	218
2. Evlatlığın Ana ve Baba Adı	219
3. Evlatlığın Vatandaşlığı.....	221
4. Hısımlık	222
5. Evlenme Yasağı.....	224
C. Ana Babaya Ait Hak ve Yükümlülüklerle İlişkin Sonuçlar	227
1. Bakım Yükümlülüğü.....	227
2. Velayet Hakkı.....	229
3. Evlatlığın Asıl Ana Babası ile Kişisel İlişkisi.....	231
4. Karşılıklı Yardımlaşma, Saygı ve Anlayış Gösterme Yükümlülüğü.....	233
a. Genel Olarak.....	233
b. Yardım Nafakası Verme Yükümlülüğü.....	234
D. Mirasçılığa İlişkin Sonuçlar	236
VI. EVLATLIK İLİŞKİSİNİN KALDIRILMASI.....	241
A. Hukuki Niteliği.....	241
B. Evlatlık İlişkinin Kaldırılması Sebepleri.....	243
1. Evlatlık İlişkinin Kurulmasında Rızası Gereken Kişilerin Rızalarının Alınmaması	243
2. Evlatlık İlişkinin Kurulmasındaki Diğer Noksanlıklar	245
a. Esasa İlişkin Noksanlıklar.....	245

b. Usule İlişkin Noksanlıklar	245
C. Davanın Tarafları	246
D. Evlatlık İlişkinin Kaldırılmasının İstenemeyeceği Haller	248
1. Evlatlığın Menfaatinin Ağır Biçimde Zedelenmesi	248
2. Noksanlıkların Ortadan Kalkması.....	249
3. Hak Düşürücü Sürelerin Geçmesi.....	250
E. Evlatlık İlişkinin Kaldırılmasının Sonuçları.....	251
VII. DEĞERLENDİRME	253
§ 3. VELAYET	259
I. TANIMI VE HUKUKİ NİTELİĞİ	259
II. VELAYETE TÂBİ OLANLAR.....	260
III. VELAYET HAKKINA SAHİP OLANLAR.....	261
A. Genel Olarak.....	261
B. Ana ile Babanın Evli Olması Durumunda.....	262
1. Kural: Eşlerin Velayet Hakkını Birlikte Kullanması	262
2. İstisnalar: Birlikte Kullanmanın Sona Erdiği Haller	264
a. Eşlerin Birlikte Yaşamaya Ara Vermesi	264
b. Eşlerin Ayrılığına Karar Verilmesi	265
c. Eşlerin Boşanmalarına Karar Verilmesi.....	266
d. Evliliğin Butlanına Karar Verilmesi	269
e. Eşlerden Birinin Ölümü veya Gaipliğine Karar Verilmesi	269
C. Ana ile Babanın Evli Olmaması Durumunda	270
IV. VELAYETE HÂKİM OLAN İLKELER.....	271
A. Çocuğun Yararının Gözetilmesi.....	271
B. Çocuğun Katılımının Sağlanması.....	273
C. Çocuğun Kişiliğine Saygı Gösterilmesi.....	274

D. Kamusal Müdahalenin Yoğunlaştırılması.....	276
V. VELAYET HAKKININ ÖZELLİKLERİ	277
A. Ana ve Babanın Şahsına Sıkı Şekilde Bağlı Olması.....	277
B. Süreye Bağlı (Geçici) Olması.....	277
C. Bölünemez Nitelikte Olması.....	278
VI. VELAYETİN KAPSAMI	280
A. Genel Olarak.....	280
B. Çocuğa Ad Koyma	280
C. Çocukla Birlikte Yaşama.....	281
D. Çocuğun Yerleşim Yeri.....	282
E. Çocuğun Bakımı ve Yetiştirilmesi.....	284
F. Çocuğun Eğitimi	286
1. Çocuğun Genel ve Mesleki Eğitimi	286
2. Çocuğun Dini Eğitimi.....	289
G. Çocuğun Söz Dinleme Yükümlülüğü.....	292
H. Çocuğun Ehliyeti ve Temsili	295
1. Çocuğun Ehliyeti.....	295
a. Çocuğun Hak Ehliyeti.....	295
b. Çocuğun Fiil Ehliyeti	296
aa. Ayırt Etme Gücüne Sahip Olmayan Çocuğun Fiil Ehliyeti	296
bb. Ayırt Etme Gücüne Sahip Çocuğun Fiil Ehliyeti	297
2. Çocuğun Temsil Edilmesi.....	298
a. Velayete Sahip Ana Babanın Çocuğu Temsil Yetkisi	298
b. Velayetten Doğan Temsil Yetkisinin Kullanılması.....	301
c. Velayetten Doğan Temsil Yetkisinin Kapsamı ve Sınırlanması	304
aa. Genel olarak	304

bb. Velayete Sahip Ana Babanın Temsil Yetkisinin Sınırlandığı Haller.....	305
aaa. Çocuk ile Ana ve Baba Arasındaki Hukuki İşlemler	305
bbb. Çocuğun Ana ve Baba Yararına Üçüncü Kişilerle Yaptığı Hukuki İşlemler.....	307
ccc. Ana ve Baba ile Çocuğun Menfaatlerinin Çatıştığı (Diğer) İşler ..	309
cc. Velayete Sahip Ana Babanın Temsil Yetkisinin Kaldırıldığı Haller	311
aaa. Kanunda Öngörülen Yasak İşlemler	311
bbb. Çocuğun Kişiliğine Sıkı Biçimde Bağlı İşlemler	314
ccc. Çocuğun Serbest Malları ile İlgili İşlemler.....	315
I. Çocuğun Aileyi Temsil Etmesi	316
VII. ÇOCUĞUN KİŞİ VARLIĞININ KORUNMASI.....	318
A. Genel Olarak.....	318
B. Koruma Önlemlerine İlişkin İlkeler	319
C. Genel Koruma Önlemleri.....	321
1. Koşulları	321
a. Çocuğun Menfaati ve Gelişiminin Tehlikeye Düşmesi.....	321
b. Ana Babanın Duruma Çare Bulamamaları veya Buna Güçlerinin Yetmemesi	322
2. Başvuruda Bulunabilecek Kişiler.....	323
3. Koruma Önlemlerinin Alınmasında Görevli ve Yetkili Mahkeme.....	323
4. Koruma Önlemlerinin Alınmasında İzlenecek Usul	324
5. Hâkimin Alabileceği Önlemler.....	325
a. Genel Olarak.....	325

b. Rehberlik Etme ve Öğüt Verme.....	326
c. Uyarıda Bulunma.....	328
d. Emir ve Talimat Verme.....	328
e. Denetime Tâbi Tutma.....	330
f. Eğitim Kayyımını Atama	331
D. Özel Koruma Önlemleri	332
1. Çocuğun Yerleştirilmesi	332
a. Genel Olarak.....	332
b. Koşulları.....	333
aa. Çocuğun Bedensel veya Zihinsel Gelişiminin Tehlikede Olması.....	333
bb. Çocuğun Manen Terk Edilmiş Olması	335
cc. Çocuğun Ailenin Huzurunu Katlanılamayacak Derecede Bozması.....	335
c. Yerleştirme Kararı.....	336
aa. Genel Olarak.....	336
bb. Çocuğun Aile Yanına Yerleştirilmesi.....	337
cc. Çocuğun Kuruma Yerleştirilmesi.....	338
dd. Yerleştirme Kararının Sonuçları	341
d. Acil Korunma Kararı	342
2. Velayetin Kaldırılması.....	343
a. Genel Olarak.....	343
b. Koşulları.....	345
aa. Ana ve Babanın Velayet Görevini Gereği Gibi Yerine Getirememesi	345
bb. Ana ve Babanın Çocuğa Yeterli İlgiyi Göstermemesi.....	349
cc. Ana ve Babanın Çocuğa Karşı Yükümlülüklerini Ağır Biçimde İhlal Etmesi	353
dd. Velayet Hakkına Sahip Ana veya Babanın Yeniden Evlenmesi.....	354

ee. Ana Babanın Kasten İşlenen Bir Suçtan Dolayı Hapis Cezasına Mahkûm Olması.....	356
c. Hukuki Sonuçları.....	357
aa. Çocuklar Bakımından Sonuçları	357
bb. Ana Babanın Hak ve Yükümlülüklerine Etkisi	359
E. Durumun Değişmesinin Koruma Önlemlerine Etkisi.....	361
1. Genel Olarak.....	361
2. Velayetin Geri Verilmesi (İadesi).....	361
VIII. VELAYETİN DÜZENLENMESİ (TEVDİİ), DEĞİŞTİRİLMESİ VE KALDIRILMASI ARASINDAKİ İLİŞKİLER.....	364
A. Velayetin Düzenlenmesi (Tevdii)	364
B. Velayetin Değiştirilmesi (Devri)	373
IX. DEĞERLENDİRME.....	377
§ 4. ÇOCUK MALLARI*.....	381
I. GENEL OLARAK.....	381
II. ÇOCUK MALLARININ EDİNİMİ VE KAPSAMI	382
III. ÇOCUK MALLARININ YÖNETİMİ	384
A. Yönetim Kavramı	384
B. Velâyete Sahip Ana Babanın Yönetim Hakkı ve Yükümlülüğü	386
C. Ana ve Babanın Birlikte Yönetimi.....	392
D. Ana veya Babadan Birinin Yönetimi.....	397
1. Genel Olarak.....	397
2. Çocuğun Malvarlığının Dökümünü Gösteren Defter Verme Yükümlülüğü.....	398
3. Çocuğun Malvarlığı ya da Yatırımlarındaki Önemli Değişiklikleri Bildirme Yükümlülüğü	400
E. Ana ve Babanın Yönetim Hakkının Dışında Kalan Mallar (Çocuğun Serbest Malları)	402

1. Genel Olarak.....	402
2. Kanundan Dolayı Ana ve Babanın Yönetimi Dışında Kalan Mallar.....	402
a. Çocuğa Bir Meslek veya Sanatla Uğraşması İçin Kendi Malından Verilen Kısım.....	403
b. Çocuğun Kişisel Kazancı ve Bu Kazançla Elde Ettiği Mallar.....	404
3. Hukuki İşlemden Dolayı Ana ve Babanın Yönetimi Dışında Kalan Mallar	406
a. Çocuğa Üçüncü Kişiler Tarafından Ana ve Babanın Yönetimi Dışında Kalacağı Açıkça Belirtilerek Yapılan Kazandırmalar.....	406
b. Çocuğun Mirasbırakanın Ölümüne Bağlı Tasarrufuyla Ana ve Babasının Yönetimi Dışında Bırakılan Saklı Payı	407
F. Yönetim Hakkının Sona Ermesi	408
1. Sebepleri.....	408
a. Velâyetin Sona Ermiş Olması	408
b. Yönetimin Ana ve Babadan Alınması.....	409
2. Sonuçları	409
a. Malların Devri.....	409
b. Ana ve Babanın Sorumluluğu.....	411
IV. ÇOCUK MALLARININ KULLANILMASI.....	414
A. Ana ve Babanın Çocuk Mallarını Kullanma Hakkı.....	414
B. Ana ve Babanın Kullanma Hakkı Dışında Kalan Mallar	418
1. Faiz Getiren Yatırım veya Tasarruf Hesabı Açılmak Suretiyle Yapılan Kazandırmaların Gelirleri.....	420
2. Ana ve Babanın Kullanmaması Koşuluyla Yapılan Kazandırmaların Gelirleri.....	420

3. Meslek veya Sanatla Uğraşması İçin Çocuğa Kendi Malından Verilen Kısım ile Çocuğun Kişisel Kazancı	421
C. Kullanma Hakkının Sona Ermesi.....	421
V. ÇOCUK MALLARININ SARFI (HARCANMASI)	422
A. Genel Olarak.....	422
B. Çocuk Mallarının Gelirinin Sarf Edilmesi	422
C. Çocuk Mallarının Sermaye Kısımının Sarf Edilmesi	425
1. Sermaye Biçiminde Ödeme, Tazminat Gibi Toplu Paraların Sarfı.....	426
2. Para Dışındaki Diğer Malların Sarfı	428
a. Genel Olarak.....	428
b. Para Dışındaki Diğer Mallar Üzerindeki Tasarruflar İçin Hâkim İzninin Gerekip Gerekmediği Sorunu.....	430
VI. ÇOCUK MALLARININ KORUNMASI	434
A. Genel Olarak.....	434
B. Koruma Önlemleri.....	435
1. Genel Önlemler.....	435
2. Yönetimin Kayyıma Devredilmesi.....	436
VII. DEĞERLENDİRME	437
§ 5. GENİŞ ANLAMDA SOYBAĞI İLİŞKİLERİ.....	443
I. YARDIM NAFKASI.....	443
A. Genel Olarak.....	443
B. Nafaka Borçluları ve Alacaklıları	445
C. Nafakanın Koşulları.....	449
1. Nafaka Alacaklısı Bakımından.....	449
a. Yoksulluğa Düşecek Olma	449
b. Bakım Yükümlüsünün Bulunmaması veya Yükümlülüğünü Yerine Getiremeyecek Durumda Olması.....	454

c. Yetkili ve Görevli Mahkemeye Başvuru.....	456
2. Nafaka Borçluları Bakımından.....	456
a. Üstsoy Altsoy Hısımların Ödeme Gücünün Bulunması.....	456
b. Kardeşlerin Refah İçinde Olması.....	457
D. Yardım Nafakasında Sıra	458
1. Nafaka Yükümlüleri Arasındaki Sıra	458
2. Nafaka Alacaklıları Arasındaki Sıra.....	461
E. Nafaka Miktarının Belirlenmesi	461
F. Nafakanın Başlangıcı ve Ödenme Biçimi	463
G. Nafakanın Artırılması, Azaltılması ve Kaldırılması	465
II. ALTSOYUN DENKLEŞTİRME ALACAĞI	466
A. Genel Olarak.....	466
B. Hukuki Niteliği.....	468
C. Koşulları	469
1. Emek ve Gelirini Özgüleyenin Altsoy Olması	469
2. Emek ve Gelirini Özgüleyen Altsoyun Ergin Olması	470
3. Ergin Altsoyun Ana Baba veya Büyük Ana ve Baba ile Birlikte Yaşamış Olması	470
4. Emek veya Gelirin Aileye Özgülenmiş Olması.....	471
5. Özgülenen Emek veya Gelirin Karşılığı Alınmamış ve Karşılığında Açıkça Feragat Edilmemiş Olması.....	472
D. Denkleştirme Alacağının İstenmesi	473
E. Denkleştirme Alacağının Belirlenmesi	475
III. DEĞERLENDİRME.....	476
KAYNAKÇA	481